

سلطانی: پنجره فرصت‌های سیاست خارجی همیشه باز نیست

آرمان ملی: در حالی که با سفرهای دیپلماتیک اخیر و از سرگیری مذاکرات در دوحه امیدها برای احیای برجام بین طرف‌ها افزایش یافته بود، این مذاکرات بدون دستیابی به پیشرفت ملموسی پایان یافت و به گفته مذاکره‌کننده ارشد کشورمان زمان و مکان دور بعدی گفت‌وگوها در حال نهایی سازی است. با وجود نیاز ایران به رفع تحریم‌های ظالمانه و همچنین نیاز آمریکا به سرانجام رساندن توافق هنوز دورنمای مشخصی از آینده گفت‌وگوها وجود ندارد و مساله توافق نهایی همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. در همین راستا علیرضا سلطانی، استاد دانشگاه و کارشناس اقتصاد سیاسی بین‌الملل در گفت‌وگو با خبرنگارلینا با اشاره به اینکه پنجره فرصت‌ها همیشه باز نیست گفت: عدم احیای برجام زمینه همراه شدن دوباره اروپا و آمریکا علیه ایران با دستاویزهای حقوقی بین‌المللی و شورای امنیت می‌شود.

◀ **مذاکرات احیای برجام پس از یک وقفه طولانی ۲ هفته پیش در دوحه از سر گرفته شد اما نتیجه این مذاکرات کوتاه، بالا رفتن تردیدها و اما و اگرها نسبت به آینده برجام بود به گونه‌ای که ایران و آمریکا هر کدام طرف مقابل را مسئول به نتیجه نرسیدن مذاکرات قلمداد کرده‌وی‌کنند. به نظر شما ایران چه رویکردی را در قبال برجام و احیای آن دنبال می‌کند؟**

رویکرد ایران به مذاکرات احیای برجام، رویکردی غیرشفاف برای افکار عمومی و محافل رسانه‌ای است. این مساله با روی کار آمدن دولت سیزدهم نیز ادامه داشته هرچند در طول یک سال گذشته از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم این مساله نوسانات زیادی داشته است اما به نظر می‌رسد پس از مذاکرات اسفندماه ۱۴۰۰ و به دنبال حمله روسیه به اوکراین، رویکرد ایران به مذاکرات متحول شد. در حال حاضر تنها تحلیلی که می‌توان نسبت به مذاکرات احیای برجام داشت، تردید نسبت به ادامه مذاکرات ونحوه آن است. اینکه این تردید بر چه اساسی استوار است و چه سناریوهایی از سوی تیم مذاکره‌کننده طراحی شده و چه اهدافی دنبال می‌شود، به‌طور واقعی بر ابهام است. عدم موضع‌گیری نسبت به مذاکرات و نامشخص بودن خواست‌های ایران و آمریکا در مذاکرات اخیر، به این فضای پرابهام افزوده است.

◀ **در مقطعی از سیاست خارجی دولت سیزدهم و رویکردهای آن دفاع کردید و آن را سازنده و موثر ارزیابی می‌کردید. آیا همچنان بر تحلیل خود باقی هستید؟**

رفتار دولت سیزدهم از این منظر که در ماه‌های ابتدایی شروع به کار خود و با توجه به رویکردها و باورهای سیاسی متفاوتی که نسبت به دولت قبل داشت، با سیاست خارجی به صورت هیجانی و احساسی برخورد نکرد و باعث بروز نوسانات سیاسی شدید خصوصا در حوزه منطقه‌ای نشد، قابل دفاع است. علاوه بر این دولت سیزدهم بر خلاف پیش‌بینی‌ها، مذاکرات احیای برجام را به‌طور جدی تا اسفندماه دنبال کرد. در کنار مذاکرات احیای برجام، دیپلماسی فعال منطقه‌ای را هم در پیش گرفت و پیشرفت‌هایی در حل مناقشات سیاسی خصوصا در حوزه خلیج فارس و دیگر همسایگان در شمال و جنوب و غرب و شرق به‌دست آورد به گونه‌ای که می‌توان ادعان کرد در حال حاضر ایران در مقایسه با سال‌های گذشته یکی از کم‌تنش‌ترین مناسبات را در منطقه تجربه می‌کند. برقراری آتش بس در یمن، ثبات نسبی در سوریه و عراق، حل و فصل برخی مناقشات با همسایگان شمالی خصوصا آذربایجان و در عین حال رفت و آمدهای سیاسی در سطوح بالا بین ایران و کشورهای منطقه‌مصدق این شرایط نسبتاً ثبات در سیاست خارجی ایران است. منتها لگرنی بزرگ این است که این شرایط تداوم پیدا نکنند و یا تحت تاثیر برخی خطاهای محاسباتی روند متفاوتی را تجربه کنند. وضعیتی که نشانه‌های آن کم‌کم در حال نمودار شدن است.

◀ **در این شرایط، ایران باید چه رویکردی را در پیش گیرد تا مانع از بروز عوامل تنش‌زای مناسبات خارجی خود گردد؟**

همان‌طور که گفتیم شرایط در حال‌گذار است و باید به یک وضعیت دائمی و پایتات برسد. رویکرد سیاست خارجی ایران در دولت سیزدهم باید به نقطه باثبات و غیرقابل بازگشت برسد. این هم در مناسبات فرامنطقه‌ای قابل توجه است هم در مناسبات منطقه‌ای. در مناسبات فرامنطقه‌ای، باید احیای برجام در دستور کار جدی قرار گیرد تا فضای روانی و سیاسی شکل گرفته علیه ایران شکسته شود و قدرت مانور دولت در حوزه منطقه‌ای و تعاملات منطقه‌ای افزایش یابد. کشورهای مختلف چه منطقه‌ای چه فرامنطقه‌ای منتظر نهایی شدن احیای برجام هستند تا مناسبات عادی خود با ایران را فعال کنند.

«آرمان ملی» نوع نگرش جامعه به عملکردهای اقتصادی دولت را بررسی می‌کند

آیا مردم باز به اصلاح طلبان روی می‌آورند؟

◀ **مرتضی مبلغ: نزدیکی با مردم و گفت‌وگو با حاکمیت قطعاً آثار خود را در انتخابات خواهد داشت**

برنامه‌هایی که بارها در مورد آنها صحبت شد امروز کجاست و آیا از آنها بهره‌ای برده می‌شود؟

◀ **تاثیر عملکردها بر تغییر گرایش مردم**

شاید بدبین‌ترین طرفداران و حامیان دولت کمتر از سال اول روی کار آمدن دولت سیزدهم دولت‌مردان اینگونه با مشکلات و مسائل در برخی حوزه‌ها مواجه شوند. قطع به یقین مهم‌ترین مشکلات امروز جامعه اقتصادی و معیشتی است که جامعه را درگیر خود کرده و موجب شده تا امروز مردم چندان نگاه مثبتی به برخی عملکردی دولت نداشته باشند. چه اینکه نگاه اقتصادی به عملکرد اول دولت‌های سازندگی، اصلاحات، عدالت و مهرورزی و تدبیر و امید حداقل میزانی از رضایتمندی از اقدامات دولت به ویژه در حوزه اقتصادی وجود داشته است. البته جراحی اقتصادی دولت نیز در این مسیر مزید بر علت شده تا این شرایط سخت‌تر به نظر آید. حال پرسش اینجاست که وعده‌های اقتصادی دولت در خصوص حل سریع مشکلات اقتصادی و

برنامه‌هایی که بارها در مورد آنها صحبت شد امروز کجاست و آیا از آنها بهره‌ای برده می‌شود؟

◀ **ریشه مشکلات اساسی کشور فقدان اجماع ملی است**

یک فعال سیاسی اصلاح‌طلب در خصوص ارزیابی وضعیت امروز اصلاح‌طلبان با توجه به شرایط موجود و لزوم نزدیکی به مردم و گفت‌وگو با حاکمیت اظهار داشت: شرایطی که برای اصلاح‌طلبان وجود دارد، شرایط بسیار سخت و پیچیده‌ای است. دلیل این موضوع هم این است که متأسفانه از یک سو با سیاست‌هایی که اعمال و دنبال شده است، نبره‌های ارز شمشند، اصل و توانمند از صحنه مدیریت کشور به حاشیه رانده شدند. مرتضی مبلغ گفت: از سوی دیگر از جنبه اقتصادی، شرایط سختی بر کشور عارض شده که مردم را به شدت سرگرم خود کرده و باعث شد تا همه فکر مردم متوجه مسائل ابتدایی زندگی‌شان شود. این شرایط کنش‌گری و سیاست‌ورزی اصلاح‌طلبانه را در تنگنای جدی قرار داده است. عضو حزب اتحاد ملت افزود: اینکه اصلاح‌طلبان

باید به مردم نزدیک شوند حرف کاملاً درستی است. به هر حال اصلاح‌طلبان همواره از پایگاه مردم حرکت کردند و سیاست اصلاح‌طلبی جامعه‌محور همواره سیاست راهبردی بوده که اصلاح‌طلبان کم و بیش در کنار آن سیاست‌ورزی و کنشگری از پارلمان تا ریاست‌جمهوری حضور داشته‌اند. مهم آن است که مردم افق‌های روشن و امیدبخشی را پیش روی خودشان مشاهده کنند. معاون سیاسی وزارت کشور در دولت اصلاحات بیان کرد: با توجه به مجموع این صحبت‌ها به نظر می‌رسد که اصلاح‌طلبان باید در درجه اول نسبت به خطاهای خسارت‌باری که بخش‌هایی آن را دنبال می‌کنند به‌طور مستمر هشدار دهند و ابعاد آن را برای مسئولان و جامعه تشریح کنند. در ادامه به هر نحو ممکن سعی کنند آن‌ها را متوجه خطاها کرده و اقناع‌شان کنند تا در روندهایی که در پیش گرفته شده، تجدیدنظر صورت بگیرد.

مبلغ ادامه داد: از سوی دیگر با تعمیق و گسترش ارتباط با اقشار و لایه‌های مختلف اجتماعی هر چه بیشتر با رنج‌ها و نیازهای جامعه به‌طور مستقیم آشنا می‌شوند و پیگیری مطالبات و نیازهای آن‌ها خواهند بود که تحقق چنین امری نیاز به برنامه‌ریزی، همت عالی و پیگیری مستمر دارد. این فعال سیاسی اصلاح‌طلب در خصوص تاثیر نزدیکی اصلاح‌طلبان به مردم و گفت‌وگو با حاکمیت در انتخابات پیش‌رو اظهار کرد: اگر آن رفتارها اتفاق بیفتد به ویژه آنکه اگر گفت‌وگوها با مسئولان به نتیجه مطلوب برسد قطعاً آثار خود را نه تنها در انتخابات بلکه در همه عرصه‌ها نمایان می‌کند. وی تصریح کرد: اگر مردم از سوی مسئولان تغییرات سازنده و واقعی مشاهده کرده و احساس کنند بین آن‌ها و کنشگران، فعالان، صاحب‌نظران و اندیشمندان تعامل و گفت‌وگوی سازنده و اجناع‌بخشی در گرفته، قطعاً ایده‌های آن زنده شده و افق‌های روشنی را پیش روی خود مشاهده می‌کنند و با همکاری و مشارکت همگانی، کشور از این وضعیت سخت اقتصادی به تدریج خارج شده و این امر مسلم است.

امنیت اجتماعی» در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ آغاز کرد. البته در آن برهه احمدی‌نژاد نیاز به رأی داشت و با راه‌اندازی گشت ارشاد موافق بود اما بعداً دیدگاهش تغییر کرد و مدعی شد: «گشت ارشاد از زمان آقای عبدا... نوری و مسئولیت ایشان در وزارت کشور در سال ۶۸ آغاز شد، آقای نوری که اصلاح‌طلب و آن زمان وزیر کشور بود، سر خیابان‌ها مینی‌بوس می‌گذاشت و آرایش خانم‌ها را آن‌ها به سر سراز چک می‌کرد. ما همان زمان اعتراض می‌کردیم. طی سال‌های ۶۳، ۶۴ و ۶۵ در خیابان ولیعصر هر روز درگیری بود. دختر خانم‌ها و آقایانی که موهای بلندی داشتند یا کراوات می‌زدند یا خانم‌ها کفش‌هایی می‌پوشیدند که چراغ داشت؛ یک عده موتورسوار می‌آمدند، کراوات را می‌بریدند، موها را قیچی می‌کردند و ما همان زمان معترض بودیم. در زمان آقای هاشمی و آقای خاتمی مقداری بالا و پایین شد. آقای هاشمی در انتخابات آمد و گفت اگر احمدی‌نژاد بیاید، پیاده‌روها را دیوار کشی می‌کند و آسانسور‌ها را جدامی‌کند، من به تلویزیون رفتم و گفتم چرا اینقدر همه می‌کنید؟ مثل اینکه من وارد محدوده ممنوعه شدم. من یک معلم هستم. مگر مشکل کشور ما دو تا ر موی زن‌هاست؟» گشت ارشاد تا سال‌ها جنبه سیاسی داشت و کاندیداهای انتخاباتی برای رأی آوری بیشتر وعده پایان فعالیت این گشت‌ها را می‌دادند اما با توجه به فرهنگی بودن ماهیت تشکیل و فعالیت گشت ارشاد وعده‌های سیاسی در اقدامات این گشت‌ها بی‌اثر بود.

◀ **گشت ارشاد به مسئولان رسید**

نکته قابل تامل در تغییر رویکرد گشت ارشاد است و مسئولان از «گشت ارشاد مسئولان» صحبت به میان می‌آورند. ۱۸ خرداد در بحبوحه انتخابات ریاست‌جمهوری بود که ابراهیم رئیسی تاکید کرد: «الناس علی دین ملوکهم. ما برای مدیران گشت ارشاد خواهیم گذاشت. اگر دولت‌مردان خوب عمل کنند مردم خوب عمل خواهند کرد». بسیاری اکنون این سوال را دارند که سرنوشت گشت ارشاد مدیران به کجا رسید مانند محمود صادقی نماینده ادوار مجلس که یادآور شد: «آقای رئیسی حرف معروفی دارند که گفتند برای مسئولان گشت ارشاد خواهیم داشت؛ این حرف ایشان به آن معناست که با فساد مسئولان برخورد می‌کنیم و گشت ارشاد بر عملکرد مسئولان می‌گذاریم اما در کمتر از یکسال گذشته گشت ارشاد برای برخورد با بی‌حجابی فعال‌تر شده و دستور اجرای بخشنامه شورای عالی انقلاب فرهنگی که زمان احمدی‌نژاد تصویب شد را می‌دهند و در اولویت قرار می‌گیرد در صورتی که با تخلفات برخی مدیران برخورد مناسبی نمی‌شود»

دولت در صدد افزایش رضایت مردم است

اعتماد عمومی بزرگ‌ترین سرمایه یک دولت است. سید محمد حسینی معاون امور مجلس رئیس‌جمهور با بیان اینکه دغدغه اصلی دولت عدالت محور گره‌گشایی از مشکلات مردم و تسهیل شرایط کسب و کار است، اظهار داشت: اعضای دولت با حضور میدانی شنوای مشکلات مردم، نقطه نظرات و راهکارهای آنان هستند و ابرپروژه‌ای که دنبال می‌کند، خدمت به مردم و افزایش رضایتمندی و سرمایه اجتماعی نظام است.

حزب اصلاح‌طلب فعال هستند. دیروز محمدصادق جوادی هصار، سخنگوی حزب اعتماد ملی در پاسخ به آخرین تحولات و خبرهای جدید از حزب گفت: خبرهای جدیدی مطرح نیست و مثل همیشه جلسات شورای مرکزی طبق روال گذشته برگزار شده است. اساسنامه حزب به نتیجه رسیده اما فرصتی برای برگزاری کنگره نداشتیم؛ چرا که قرار بود در فصل تابستان برگزار شود اما به دلیل ناهماهنگی‌های مربوطه، احتمال دارد که در فصل بعدی یعنی پاییز جلسه کنگره حزب را داشته باشیم.

در شرایطی که مردم از میزان اجارهبهای ساختمان‌ها نگران هستند، سخنگوی دولت از تصویب بسته پیشنهادی وزارت راه برای ساماندهی بازار مسکن و اجارهبهای این بازار در هیات وزیران خبر داد. علی بهادری جهرمی در حاشیه جلسه دیروز هیات دولت در جمع خبرنگاران اظهار کرد: امروز در جلسه هیات دولت بسته پیشنهادی که از سوی وزارت راه برای ساماندهی بازار مسکن و اجارهبهای این بازار ارائه شده بود مورد بررسی قرار گرفت و به تصویب رسید

حزب اصلاح‌طلب فعال هستند. دیروز محمدصادق جوادی هصار، سخنگوی حزب اعتماد ملی در پاسخ به آخرین تحولات و خبرهای جدید از حزب گفت: خبرهای جدیدی مطرح نیست و مثل همیشه جلسات شورای مرکزی طبق روال گذشته برگزار شده است. اساسنامه حزب به نتیجه رسیده اما فرصتی برای برگزاری کنگره نداشتیم؛ چرا که قرار بود در فصل تابستان برگزار شود اما به دلیل ناهماهنگی‌های مربوطه، احتمال دارد که در فصل بعدی یعنی پاییز جلسه کنگره حزب را داشته باشیم.

در شرایطی که مردم از میزان اجارهبهای ساختمان‌ها نگران هستند، سخنگوی دولت از تصویب بسته پیشنهادی وزارت راه برای ساماندهی بازار مسکن و اجارهبهای این بازار در هیات وزیران خبر داد. علی بهادری جهرمی در حاشیه جلسه دیروز هیات دولت در جمع خبرنگاران اظهار کرد: امروز در جلسه هیات دولت بسته پیشنهادی که از سوی وزارت راه برای ساماندهی بازار مسکن و اجارهبهای این بازار ارائه شده بود مورد بررسی قرار گرفت و به تصویب رسید

علی اصغر زرگر در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

روسیه، ایران را برگیرنده خود در مقابله با غرب می‌داند

◀ **روسیه به دنبال حفظ جایگاه خود در خاور میانه است**

◀ **روسیه مخالف ائتلاف عبری-عربی است**

آرمان ملی – علیرضا پورحسین: کرملین یک روز پس از اینکه آمریکا، ایران را به ارسال پهپادهایی با قابلیت حمل سلاح به روسیه متهم کرد، از قطعی شدن سفر هفته آینده ولادیمیر پوتین به تهران خبر داد. سخنگوی کاخ کرملین روز سه‌شنبه اعلام کرد که رئیس‌جمهوری روسیه ه‌شنبه آینده ۱۹ جولای برای شرکت در دیدار سه‌جانبه با همتایان ایرانی و ترکیه‌ای خود در چارچوب مذاکرات آستانه برای حل و فصل دیپلماتیک مسائل سوریه به تهران سفر می‌کند. بدین ترتیب، پوتین بلافاصله پس از پایان سفر جو بایدن به اسرائیل و عربستان سعودی با محوریت برنامه هسته‌ای ایران، عازم تهران خواهد شد. در همین راستا رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، امیدوار است که سفر آقای پوتین به تهران در شرایطی که هر دو کشور تحت تحریم‌های آمریکا قرار دارند، زمینه‌گسترش همکاری‌های اقتصادی دو جانبه ایران را متوجه کند. در راستای بررسی اهداف سفر ولادیمیر پوتین به تهران، «آرمان ملی» گفت‌وگویی با علی‌اصغر زرگر، تحلیلگر ارشد مسائل بین‌الملل داشته‌است که در ادامه می‌خوانید:

◀ **پوتین با چه اهدافی در روزهای آینده به تهران سفر خواهد کرد؟**

سفر پوتین به تهران با اهداف مختلفی در دستور کار قرار گرفته‌است که شاید اولین آن‌ها پاسخ پوتین به سفر رئیس‌جمهوری ایران به مسکو بوده‌است. باید توجه داشت که چنین مجموعه سفرهایی نشان دهنده این است که دو کشور روابط در سطح عالی دارند و همواره در این سفرها یک هیأت همراه نیز حضور دارد تا امور مربوط به توسعه روابط را در دستور کار قرار دهند. بنابراین پوتین مشخصاً با اهداف اقتصادی و سیاسی متعددی به تهران می‌آید که احتمالاً منجر به افزایش سطح تعاملات اقتصادی میان دو کشور نیز شود. از سوی دیگر روسیه همچنان به مساله سوریه نگاهی ویژه دارد و قصد ندارد تا این حوزه را از دست دهد و به همین علت نشست سه‌جانبه با حضور ترکیه نیز دارد.

◀ **ارتباطی میان سفر بایدن به منطقه و پوتین به ایران وجود دارد؟**

نزدیکی این دو سفر شاید بیانگر این باشد که منطقه خاورمیانه به ائتلاف مجزا تقسیم‌شده‌است که یکی روابط نزدیک‌تری با روسیه دارد و دیگری نیز میزبانی اهداف آمریکا خواهد بود. بایدن با سفر به خاورمیانه می‌خواهد بیان کند که همچنان این منطقه برای آمریکا اهمیت دارد و در این راستا تلاش می‌کند تا صرفی نقش پشتیبان را ایفا کرده و خود به مسائل مهم‌تری نظیر روسیه و چین رسیدگی کند. آمریکایی‌ها امنیت منطقه خاورمیانه از بین برود و در این راستا تلاش می‌کند که اتحادی فراگیر ایجاد کند تا ضربه‌ای به ذخایر مهم انرژی در جهان وارد نشود. با توجه به این مسائل مهم، پوتین نیز این زمان را فرصت مناسبی دیده تا به منطقه بیاید و تا حدودی در مقابل ائتلاف عبری پای خود را در سیاست روسیه تثبیت کرده و از سوی دیگر به‌واسطه طرح تریه‌ها، روابط صمیمی‌تری با ایران ترسیم کرده است. به همین علت پوتین می‌تواند نشان دهد که در مقابل ائتلاف‌های آمریکا، بی‌برنامه نیست و دست پری در این زمینه دارد و می‌تواند با برگ قدرتمند ایران وارد بازی شود. روسیه با حضور در سوریه و در این همکاری با ایران می‌خواهد جایگاه خود را در خاورمیانه حفظ کند. در همین راستا شاهد بودیم که روسیه مخالفت خود را با حملات اسرائیل به خاک سوریه نشان داده بود و حتی از قدرت‌نمایی ترکیه در شمال سوریه نیز گلایه دارد و به همین علت اختلافاتی در این حوزه ایجاد شده‌است. پوتین به نحوی نشان خواهد داد که ائتلاف عبری و عربی در تضاد با منافع این کشور است و به شکلی با این ائتلاف مقابله خواهد کرد.

روسیه امروز از مواضع ایران رضایت دارد و در این سفر به شکلی از سیاست‌های اخیر ایران قدرانی می‌شود. باید توجه داشت که سیاست ایران در قبال اوکراین معقولانه بوده و علاوه بر اینکه جنگ را محکوم کرده و خواستار راه حل دیپلماتیک بود اما از سوی دیگر در مقابل روسیه نایستاد.

◀ **ایران چه موضعی در خصوص این تحولات دیپلماتیک باید اتخاذ کند؟**

امروز بهتر است هر چه زودتر تکلیف برجام را مشخص کنیم و حتی اگر دولت بعدی آمریکا دو سال بعد باز از این پیمان خارج شد حداقل دو سال از این امکان بهره‌مند شویم و با تقویت اقتصاد کشور مجدداً با آمریکا روبه‌رو شویم. اسرائیل در حال نزدیک شدن به منفعت ملت ایران را مورد توجه قرار بدهد. اسرائیل کار خود را انجام می‌دهد و اعراب نیز منافع خود را دنبال می‌کنند و آمریکایی‌ها در صدد سپردن مسائل امنیتی منطقه به دست اسرائیل و عربستان هستند. هدف اصلی سفر بایدن به منطقه در این زمان خاص به این منظور است.